

BİLAL OSMANOĞLU

**CEZA MUHAKEMESİ VE İNFAZ
HUKUKUNDA AKIL HASTALIĞI VE
ALTERNATİF BİR MODEL OLARAK
AKIL SAĞLIĞI MAHKEMELERİ**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	V
SUNUŞ.....	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM CEZA MUHAKEMESİ HUKUKUNDA AKIL HASTALIĞI

I. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Akıl Hastalığı.....	5
A. Ceza Sorumluluğunu Kaldıran Bir Neden Olarak Akıl Hastalığı (TCK m. 32/1)	8
1. Bir Akıl Hastalığının Varlığı.....	8
2. Akıl Hastalığının Suçun İşlendiği Anda Mevcut Olması.....	9
3. Fiilin Hukuki Anlam ve Sonuçlarını Algılayamama veya Fiille İlgili Davranışları Yönlendirme Yeteneğinde Önemli Ölçüde Azalma	11
4. Nedensellik Bağı.....	11

B. Ceza Sorumluluğunu Azaltan Bir Neden Olarak Akıl Hastalığı (TCK m. 32/1)	12
C. 5237 sayılı TCK Kapsamında Suçun Akıl Hastası Karşı İşlenmesi.....	13
D. Failin Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olması.....	14
II. Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Akıl Hastalarının Yargılanması.....	15
A. Gözlem Altına Alınma	18
1. Hukuki Niteliği.....	18
2. Koşulları	20
a. Kuvvetli Şüpheler Bulunması	20
b. Uzman Hekimin Önerisi	21
c. Cumhuriyet Savcısı ve Müdafinin Dinlenmesi.....	22
d. Hakim veya Mahkeme Kararı	23
3. Süre	27
4. Resmi Bir Sağlık Kurumu.....	28
5. Bilirkişi Raporunun İçeriği ve Bağlayıcılığı.....	30
B. Zorunlu Müdafilik	32
C. Tutuklama	33
D. Seri Muhakeme Usulü ve Basit Yargılama Usulü.....	38
E. Hüküm	42
F. Failin Fiili İşledikten Sonra Akıl Hastalığına Yakalanması.....	44
III. Alternatif Bir Model Olarak Akıl Sağlığı Mahkemeleri.....	49
A. Akıl Sağlığı Mahkemeleri.....	49
1. Akıl Sağlığı Mahkemelerinin Tarihçesi ve Ortaya Çıkış Nedenleri.....	49
2. Akıl Sağlığı Mahkemelerinin Amacı	52
3. Akıl Sağlığı Mahkemesi Tanımı	53
4. Akıl Sağlığı Mahkemesi Katılımcıları.....	54
a. Şizofreni.....	55
b. Şizoaffektif Bozukluk	59

c. İki Uçlu Bozukluk (Bipolar Bozukluk)	60
d. Çökkünlük (Majör Depresyon)	63
e. Bunaltı Bozuklukları (Anksiyete)	65
5. Akıl Sağlığı Mahkemesinin Genel İşleyişi	66
6. İkinci Nesil Akıl Sağlığı Mahkemeleri	68
7. Akıl Sağlığı Mahkemesinin Ceza Adalet Sistemi Üzerindeki Etkileri	69
B. Brooklyn Akıl Sağlığı Mahkemesi	71
1. Mahkeme Ekibi ve Görevleri	73
2. BASM'ye Sevk	76
3. Uygunluğun Belirlenmesi	77
a. Ceza Adaleti Uygunluğunun Belirlenmesi	78
b. Klinik Uygunluğun Belirlenmesi	80
c. Uygunluk Belirlenmesine İlişkin Diğer Hususlar	84
4. Katılım Süreci	84
a. Katılım Kararı	85
b. Zorunlu Tıbbi Tedavi	85
c. İtham Anlaşması için Gerekli Gün	86
d. İzleme	87
(1) Adli İzleme	87
(2) Klinik İzleme	89
e. Katılım Aşamaları	90
f. Ödüller ve Klinik Yanıtlar	91
g. Mezuniyet ve Sonlandırma	92
h. Teknoloji	95
5. Katılımcı Perspektifi	95
6. Brooklyn Akıl Sağlığı Mahkemesi'nin ABD Ceza Adalet Sistemi Üzerindeki Etkileri	97
C. Akıl Sağlığı Mahkemelerinin Türkiye'de Uygulanabilirliği	99
1. Kamu Güvenliği Yönetimi	99
a. İtham Anlaşması	100

b. Kabul Edilen Suç Tipleri.....	103
c. Mahkeme Personeli.....	105
2. Akıl Hastalığı Yönetimi.....	107
a. Kabul Edilecek Akıl Hastalıkları.....	107
b. Tedavi Süresinin Belirlenmesi.....	108
c. Tedavi Sırasında Barınma Hizmetleri.....	109
3. Mahkemenin Planlanması ve İşleyişine Dair Diğer Bazı Hususlar.....	110
4. Ara Sonuç	112
D. 5271 Sayılı CMK Kapsamında Sanık Dışında Diğer Mahkeme Süjelerinin Akıl Hastası Olması.....	114
1. Suçtan Zarar Görenin Akıl Hastası Olması.....	114
2. Akıl Hastası Tanıklara İlişkin Düzenlemeler.....	116

İKİNCİ BÖLÜM

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZINDA AKIL HASTALIĞI

I. Güvenlik Tedbirleri	119
A. Güvenlik Tedbirlerinin Ortaya Çıkışı.....	119
B. Güvenlik Tedbirlerinin Amacı ve Hukuki Niteliği.....	121
C. Güvenlik Tedbirlerinin Tanımı ve Uygulanma Şartları	124
1. Tehlikeli Hal.....	124
2. Bir Suç İşlenmiş Olmalı	125
3. Kanunda Öngörölmüş Olması.....	127
4. Mahkeme Kararı.....	127
D. Güvenlik Tedbirlerinin Uygulanış Şekilleri	128
E. Güvenlik Tedbirlerinin Çeşitleri	129
II. 5237 Sayılı TCK'da Akıl Hastalarına İlişkin Güvenlik Tedbirleri.....	129

A. Kusur Yeteneđi Bulunmayan Akıl Hastalarına İlişkin Güvenlik Tedbirleri.....	131
1. Tedavi Tedbiri (TCK m. 57/1)	131
2. Yüksek Güvenlikli Sağlık Kurumu.....	133
3. Yüksek Güvenlikli Sağlık Kurumundan Serbest Bırakma (TCK m. 57/2)	135
4. Tıbbi Kontrol ve Takip (TCK m. 57/3)	139
5. Tıbbi Kontrol ve Takibin Şekli (TCK m. 57/4)	141
6. Yeniden Tedbir Uygulanması (TCK m. 57/5)	141
B. Kusur Yeteneđi Azalmış Akıl Hastalarına İlişkin Güvenlik Tedbirleri (TCK m. 57/6).....	142
III.5237 Sayılı TCK'da Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlılarına İlişkin Güvenlik Tedbirleri	148
A. Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlılığı	149
B. Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlılarına İlişkin Güvenlik Tedbirleri.....	151
IV. Akıl Hastalığına Tutulan Hükümlülere İlişkin Cezaların İnfazı.....	154
A. İnsan Haklarının Bir Süjesi Olarak Hükümlü.....	154
B. Cezanın İnfazının Geri Bırakılması	156
1. Akıl Hastalığı	157
2. İnfazının Geri Bırakılma Usulü	160
C. Hükümlünün Akıl Hastalığı Dışında Bir Ruhsal Rahatsızlığı Tutulması	165
D. Sürekli Hastalık, Sakatlık ve Kocama Sebebiyle Kiřilerin Cezalarını Hafifletilmesi veya Kaldırılması (Cumhurbaşkanının Özel Af Yetkisi)	167
V. Akıl Hastalarını Topluma Yeniden Kazandırma (Resosyalizasyon)	168
A. Topluma Yeniden Kazandırma Kavramı	169
B. Topluma Yeniden Kazandırmanın Unsurları	170
1. Terapi ve Danıřma.....	170

2. Eğitim-Öğretim ve Meslek Kazandırma	171
C. Uluslararası Metinlerde Topluma Yeniden Kazandırma	173
D. Topluma Yeniden Kazandırmaya İlişkin Hukukumuzdaki Düzenlemeler	174
E. Akıl Hastalarının Durumu	178
1. İnfaz Devam Ederken	179
a. Erken Teşhis.....	179
b. İntiharın Önlenmesi.....	180
c. Tecrit Uygulaması ve Toplum İçinde Tedavi.....	187
2. Tahliyeye Hazırlık ve Tahliye Sonrası.....	189
a. Sağlık Hizmetlerinin Sürekliliği.....	190
b. Barınma ve İş Bulma.....	191
c. Topluma Yeniden Kazandırmada Sağlık Çalışanlarının Sorumluluğu.....	194
SONUÇ	197
KAYNAKÇA	205